

نیم‌نگاهی به معادن و صنایع معدنی استان کرمان

محمد امین عبدالله‌نژاد

کارشناس آمار مرکز مطالعات اتاق کرمان

اینجا زمین از داشته‌هایش می‌گوید، از داشته‌هایی که سخاوتمندانه در دل خود نهاده تا انسان‌هایی از جنس اندیشه و تلاش با تیشه‌های استوار علم و فن به سراغشان رفته و بر ارزش آن‌ها بیفزایند. بدون تردید معادن غنی و متنوع یکی از قابلیت‌های اقتصادی استان کرمان به شمار می‌رود که به گفته اغلب کارشناسان و مسئولان در صورت بالفعل شدن این قابلیت‌ها و بهره‌مندی استان از فواید و نتایج آن‌ها، کرمان می‌تواند به مرز خودکفایی برسد و بخش زیادی از درآمد غیرنفتی کشور را تأمین کند.

وضعیت استان کرمان در بخش معدن

سهام بخش معدن در تولید ناخالص داخلی استان در سال ۱۴۰۰ معادل ۱۴ درصد است. این میزان ۴۰ درصد تولید ناخالص داخلی بخش معدن کشور می‌باشد. طبق گزارش‌های منتشرشده، در استان کرمان ۴۲ ماده معدنی در ۴۳۸ معدن در حال بهره‌برداری کشف شده است که دارای بیش از ۵/۸ میلیارد تن ذخایر معدنی است. در این استان با استخراج سالانه بیش از ۹۳ میلیون تن ماده معدنی از جمله مس، ذغال‌سنگ و سنگ آهن لقب بهشت معادن را از آن خود کرده است. استان کرمان در حوزه فرآوری مواد معدنی نظیر فولاد و مس نیز رتبه اول کشور را دارد. همچنین بزرگ‌ترین معدن تیتانیوم کشور با وجود ذخایر قابل توجه تیتانیوم، بزرگ‌ترین ذخیره و تولیدکننده

جدول (۱): درصد مواد معدنی ذخایر معدنی استان کرمان

ماده معدنی	سهم (درصد)
مس	۴۴
آهن	۳۶
ذغال‌سنگ	۳
کرومیت	۰.۵

کرومیت کشور با استخراج سالانه بیش از ۲۲۰ هزار تن و دومین واحد فرآوری طلا در کشور متعلق به استان پر ظرفیت کرمان است، معادن استان کرمان شهرت جهانی دارند؛ به طور کلی ۸۳/۵ درصد ذخایر معدنی استان کرمان مربوط به ۴ ماده معدنی مطابق جدول (۱) می‌باشند. طبق بررسی‌های صورت گرفته بیشترین میزان استخراج سنگ‌های معدنی مربوط به سنگ آهن با حدود ۴۳ میلیون تن و در رتبه بعد مربوط به شن و ماسه حدود ۴ میلیون تن می‌باشد. از لحاظ ارزش استخراج مواد معدنی به ترتیب رتبه‌ها شامل سنگ آهن، سنگ مس، زغال‌سنگ و کرومیت می‌باشند. جدول (۲) اطلاعات در خصوص میزان استخراج، ارزش استخراج بخش معدن استان و سهم استان از میزان استخراج شده در کشور را نشان می‌دهد.

وضعیت استان کرمان در صنایع معدنی

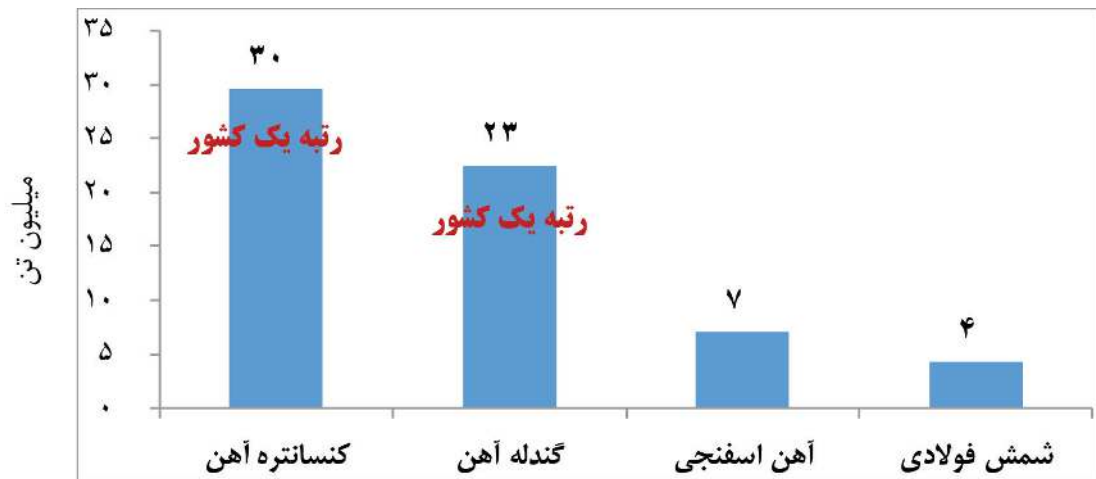
با اشاره به تأکیدات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در خصوص جلوگیری از خام فروشی و برنامه محوری نهضت کاهش خام فروشی وزارت صمت، در استان کرمان نیز در این خصوص، تکمیل زنجیره تولید در بخش‌های مختلف معدنی در دست اقدام می‌باشد. در ذیل به‌طور مختصر به هر بخش پرداخته‌ایم.

• وضعیت زنجیره تولید فولاد استان

در استان کرمان، ۴ گام از زنجیره تولید فولاد وجود دارد که به ترتیب عبارتند از کنستانتزه آهن، گندله آهن، آهن اسفنجی و تولید شمش فولادی. نمودار (۱) نشان دهنده میزان تولید هرکدام از حلقه‌های زنجیره تولید فولاد در استان کرمان در سال ۱۴۰۰ می‌باشد.

جدول (۲): میزان استخراج، ارزش استخراج و سهم استان از میزان استخراج شده بخش معدن در کشور

عنوان ماده معدنی	مقدار استخراج استان در سال ۹۸ (هزار تن)	ارزش استخراج در سال ۹۸ استان (میلیون ریال)	سهم از مقدار استخراج کشور (درصد)
استخراج زغال سنگ	۷۲۹	۳۰۷۳۲۸۹	۱۸
استخراج سنگ آهن	۴۲۵۹۹	۲۴۳۷۷۸۰۳۸	۵۴
استخراج سنگ مس	۲۳۹۳	۱۳۵۸۳۹۹۸۵	۶۶
استخراج کرومیت	۱۸۳	۱۵۵۶۶۱۳	۷۰
استخراج منگنز	۵	۱۹۳۴۳	۴
استخراج شن و ماسه	۴۰۲۳	۳۵۴۹۴۸	۷
استخراج سنگ‌های تزئینی	۱۵۸	۱۰۱۷۶۳	۲
استخراج سنگ لاشه	۱۷	۴۸۰۵	۱
استخراج سنگ آهک	۲۳۵۱	۱۵۵۵۷۵	۲
استخراج سنگ گچ	۱۰۳	۱۶۹۰۹	۱
استخراج کائولن، خاک نسوز	۲۰۵	۴۱۰۵۹	۳
استخراج دولومیت	۸۲	۲۱۰۳۵	۱۰
استخراج بنتونیت و گل سرشوی	۴۹	۱۰۹۶۸	۷
استخراج سولفات سدیم	۲	۸۷۴	۱
استخراج نمک	۶۷	۱۶۹۴۶	۲
استخراج سیلیس	۷۸	۲۰۹۶۶	۲
استخراج پوکه معدنی	۸۵	۲۹۷۲۰	۵
استخراج فلدسپات	۹۲	۱۹۵۷۷	۴

نمودار (۱): میزان تولید هرکدام از حلقه‌های زنجیره تولید فولاد در استان کرمان در سال ۱۴۰۰

در استان کرمان
۴۲ ماده معدنی
در ۴۳۸ معدن در
حال بهره‌برداری
کشف شده است
که دارای بیش از
۵٫۸ میلیارد تن
ذخایر معدنی
است. در این
استان با استخراج
سالانه بیش از
۹۳ میلیون تن
ماده معدنی
از جمله مس،
ذغال سنگ و
سنگ آهن لقب
بهشت معادن را
از آن خود کرده
است. استان
کرمان در حوزه
فرآوری مواد
معدنی نظیر فولاد
و مس نیز رتبه
اول کشور را دارد.

فعال می‌باشند. همچنین در بخش تولید مس آند، ۲ واحد صنعتی با مجموع ظرفیت تولید ۲۵۰ هزار تن و تولید مس کاند، ۲ واحد صنعتی با مجموع ظرفیت تولید ۲۶۰ هزار تن فعال می‌باشند که استان کرمان در این بخش در رتبه اول کشور قرار دارد. همچنین ۳ واحد صنعتی با مجموع ظرفیت تولید ۱۱۲ هزار تن در بخش تولید مصنوعات مسی فعالیت دارند.

وضعیت صنایع زنجیره فرآوری مس استان کرمان

همان‌طور که گفته شد ۴۴ درصد ذخایر معدنی استان کرمان مربوط به مس می‌باشد. طبق آخرین گزارش حدود ۲/۴ میلیون تن سنگ مس استخراج شده است. حلقه اول زنجیره فرآوری مس مربوط به کنسانتره مس می‌باشد که در استان کرمان ۷ واحد صنعتی با مجموع ظرفیت تولید ۹۵۰ هزار تن در سال

جدول (۳): صنایع زنجیره فرآوری مس استان کرمان

تعداد واحدهای تولیدی	ظرفیت تولید (هزار تن)	
۷	۹۵۰	کنسالتره مس
۲	۲۵۰	مس آند
۲	۲۶۰	مس کاتد
۳	۱۱۲	مصنوعات مسی

وضعیت صنایع زنجیره فرآوری ذغال سنگ استان کرمان

در زمینه صنایع زنجیره فرآوری ذغال سنگ استان کرمان در تأمین ۲ حلقه آن، یعنی کنسالتره ذغال سنگ و کک فعالیت دارد. در استان کرمان ۴ واحد تولیدی با ظرفیت ۳ میلیون تن کنسالتره ذغال سنگ و ۲ واحد تولیدی با مجموع ظرفیت تولیدی ۱/۲ میلیون تن کک فعالیت دارند جدول (۴).

جدول (۴): صنایع زنجیره فرآوری ذغال سنگ استان کرمان

تعداد واحدهای تولیدی	ظرفیت تولید (میلیون تن)	
۴	۳	کنسالتره ذغال سنگ
۲	۱.۲	کک

وضعیت صنایع زنجیره فرآوری کرومیت استان کرمان

کنسالتره کرومیت و فروکروم دو حلقه زنجیره فرآوری کرومیت می‌باشند که در استان کرمان فعال هستند. طبق گزارش‌های منتشرشده در استان کرمان ۳ واحد صنعتی در زمینه تولید کنسالتره کرومیت با ظرفیت تولید ۱۰۰ هزار تن و ۴ واحد تولیدی در زمینه تولید فروکروم با ظرفیت ۱۳۵ هزار تن فعالیت دارند، جدول (۵).

جدول (۵): صنایع زنجیره فرآوری کرومیت استان کرمان

تعداد واحدهای تولیدی	ظرفیت تولید (هزار تن)	
۳	۱۰۰	کنسالتره کرومیت
۴	۱۳۵	فروکروم

وضعیت صنایع زنجیره فرآوری فرو منگنز، طلا و تیتانیوم استان کرمان

با توجه به کشف معدن طلا در استان کرمان، در جنوب استان کرمان یک واحد تولیدی کنسالتره طلا با ظرفیت تولید سالانه ۶۵ کیلوگرم، فعالیت دارد ولی در زمینه تولید شمش طلا هنوز واحد تولیدی به بهره‌برداری نرسیده است. همچنین در زمینه تولید فرومنگنز ۳ واحد تولیدی با ظرفیت ۶۷ هزار تن فعالیت دارند. در زمینه تولید کنسالتره تیتانیوم نیز یک واحد تولیدی با ظرفیت تولید ۱۰ هزار تن در استان کرمان فعالیت دارد. ♦♦